

PLANNING EDUCATIONAL ACTIVITIES TO MEET DIVERSITY NEEDS OF CHILDREN IN KINDERGARTEN WITH UDL

Tran Thi Minh Thanh^{*1}, Dinh Nguyen
Trang Thu¹, Hoang Thi Le Quyen¹,
Nguyen Minh Phuong¹, Nguyen Thi
Tham¹, Dao Thi Phuong Lien¹, Hoang
Thi Nho² and Nguyen Thi Van Thoa³

¹*Faculty of Special Education,
Hanoi National University of Education,
Hanoi city, Vietnam*

²*VNU University of Education, Vietnam
National University, Hanoi city, Vietnam*

³*Hoa Hong Kindergarten, Dong Da district,
Hanoi city, Vietnam*

^{*}Corresponding author Tran Thi Minh Thanh,
e-mail: thanhttm@hnue.edu.vn

Received November 12, 2024.

Revised December 8, 2024.

Accepted December 16, 2024.

Abstract. UDL - Universal design for learning is a useful framework for teachers and preschools to design effective educational environments and activities, ensuring the right to participate and access to education for all children. The study aims to provide preschool teachers with a new approach to implementing inclusive education more easily and effectively. Based on the UDL method and application research, this article provides a 4-step process for developing a plan for organizing activities in preschools with UDL. This process was initially piloted in a preschool where teachers used UDL to plan and organize educational activities. Feedback from preschool teachers indicated that they felt more comfortable planning and organizing inclusive educational activities when using the UDL framework.

Keywords: UDL, inclusive education, preschool, plan.

XÂY DỰNG KẾ HOẠCH TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG ĐÁP ỨNG NHU CẦU ĐA DẠNG CỦA TRẺ MẦM NON THEO UDL

Trần Thị Minh Thành^{*1}, Đinh Nguyễn
Trang Thu¹, Hoàng Thị Lệ Quyen¹,
Nguyễn Minh Phương¹, Nguyễn Thị
Thắm¹, Đào Thị Phương Liên¹, Hoàng Thị
Nho² và Nguyễn Thị Vân Thoa³

¹*Khoa Giáo dục Đặc biệt, Trường Đại học Sư
phạm, Hà Nội, thành phố Hà Nội, Việt Nam*

²*Trường Đại học Giáo dục, Đại học Quốc gia
Hà Nội, thành phố Hà Nội, Việt Nam*

³*Trường Mầm non Hoa Hồng, quận Đống Đa,
thành phố Hà Nội, Việt Nam*

^{*}Tác giả liên hệ: Trần Thị Minh Thành,
e-mail: thanhttm@hnue.edu.vn

Ngày nhận bài: 12/11/2024.

Ngày sửa bài: 8/12/2024.

Ngày nhận đăng: 16/12/2024.

Tóm tắt. UDL - Thiết kế phổ quát cho việc học là một khung hướng dẫn hữu ích dành cho giáo viên và các nhà trường nhằm thiết kế môi trường và các hoạt động giáo dục hiệu quả, đảm bảo quyền tham gia và tiếp cận giáo dục cho tất cả mọi trẻ em. Mục đích của nghiên cứu là cung cấp cho các giáo viên mầm non cách tiếp cận mới để thực hiện giáo dục hòa nhập một cách dễ dàng và hiệu quả hơn. Dựa trên các nghiên cứu về phương pháp UDL và ứng dụng UDL trong giáo dục mầm non, bài viết đã cung cấp quy trình xây dựng kế hoạch tổ chức hoạt động ở trường mầm non theo UDL gồm 4 bước. Bước đầu quy trình này đã được thử nghiệm tại một trường mầm non, trong đó giáo viên đã áp dụng UDL để xây dựng kế hoạch tổ chức hoạt động giáo dục. Phản hồi của giáo viên mầm non cho thấy họ cảm thấy dễ dàng và thoải mái hơn trong việc thiết kế kế hoạch và tổ chức hoạt động giáo dục hòa nhập khi có khung hướng dẫn UDL.

Từ khóa: UDL, giáo dục hòa nhập, mầm non, kế hoạch.

1. Mở đầu

Chính sách giáo dục hòa nhập của chính phủ Việt Nam nhấn mạnh mục tiêu tất cả trẻ em đều có cơ hội bình đẳng về học tập và phát triển tối đa khả năng. Để đáp ứng yêu cầu này, giáo viên phải xem xét và điều chỉnh các yếu tố trong quá trình chăm sóc, giáo dục trẻ.

Trong báo cáo giám sát giáo dục toàn cầu 2020 của UNESCO khẳng định, hòa nhập sẽ không thể được đảm bảo trừ khi giáo viên chính là tác nhân của sự thay đổi, cùng với những giá trị, kiến thức và thái độ để cho phép mọi học sinh được thành công... Việc giảng dạy hòa nhập đòi hỏi giáo viên phải cởi mở với sự đa dạng và nhận thức rằng tất cả học sinh đều học bằng cách kết nối lớp học với những trải nghiệm đời sống... các quan điểm vốn ăn sâu vào tâm trí về một số học sinh là dị biệt, không có khả năng học tập hoặc những giáo viên thiếu năng lực, ỉch kỉ có thể khó thấy rằng năng lực học tập của mỗi một học sinh là hoàn toàn mở [1].

UDL là viết tắt của Universal Design for Learning (Thiết kế phổ quát cho việc học) được phát triển bởi Trung tâm Công nghệ Ứng dụng Đặc biệt Hoa Kỳ (CAST). UDL là một tập hợp các nguyên tắc để phát triển chương trình dạy học mang đến cơ hội học tập như nhau cho mọi cá nhân, nó là *“một khung làm việc nhằm cải thiện và tối ưu hóa việc dạy và học cho tất cả mọi trẻ dựa trên những hiểu biết khoa học về cách con người học tập”* [2].

UDL không phải một giải pháp dạy học duy nhất phù hợp tất cả mà là các *hướng dẫn tiếp cận* linh hoạt có thể được tùy chỉnh cho từng nhu cầu cá nhân do đó rất có ích trong các lớp học có trẻ khuyết tật học hòa nhập. Trong những năm qua, UDL được ứng dụng khá rộng rãi ở nhiều nước, ở các cấp học khác nhau, trong đó có giáo dục mầm non [3]-[5]. Đáng chú ý, gần đây các nhà giáo dục đã đi sâu nghiên cứu ứng dụng UDL trong các hoạt động cụ thể trong giáo dục hòa nhập cấp mầm non như hoạt động vòng tròn, hoạt động khám phá khoa học (Ariane N.G, Marla J.L, và Katrina A.H, 2021, 2023) [6], [7].

Gần đây trên thế giới rất chú trọng đến việc ứng dụng khung thiết kế phổ quát cho việc học (UDL) trong giáo dục hòa nhập. Tại Việt Nam, một số nhà giáo dục cũng bắt đầu chú ý đến việc nghiên cứu và ứng dụng khung hướng dẫn thiết kế giáo dục này trong giáo dục hòa nhập trẻ khuyết tật. Trong đó Nguyễn Thị Cẩm Hương và cs (2022) đã đưa ra những gợi ý sử dụng UDL trong thiết kế mục tiêu, nội dung, phương pháp, phương tiện dạy học nhằm đáp ứng yêu cầu của chương trình giáo dục phổ thông 2018 [8]. Đối với giáo dục hòa nhập cấp học mầm non, UDL vẫn còn chưa được biết đến nhiều. Cho đến nay nghiên cứu ứng dụng UDL trong giáo dục mầm non ở Việt Nam còn rất hạn chế.

Mục tiêu của bài viết là cung cấp cách thức ứng dụng UDL trong giáo dục mầm non nhằm giúp giáo viên có thể thiết kế kế hoạch và triển khai các hoạt động giáo dục đảm bảo tất cả trẻ (bao gồm trẻ khuyết tật) tham gia tích cực, phát triển tối đa tiềm năng học hỏi và sự lành mạnh trong cuộc sống, tăng cơ hội cho trẻ hòa nhập hiệu quả trong cộng đồng.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Những vấn đề chung về thiết kế phổ quát cho việc học

Thuật ngữ “Thiết kế phổ quát cho việc học” (Universal Design for Learning – UDL) bắt nguồn từ thuật ngữ “Thiết kế phổ quát” (Universal Design). “Thiết kế phổ quát” được đề xuất bởi kiến trúc sư sử dụng xe lăn Ronald Mace [9]. Ý tưởng thiết kế phổ quát là nhằm giúp mọi người với năng lực, khả năng tiếp cận khác nhau có thể sử dụng các công trình, vật dụng một cách phổ biến hơn. Ý tưởng này đã được áp dụng trong nhiều lĩnh vực khác nhau, trong đó có lĩnh vực giáo dục. Áp dụng trong lĩnh vực giáo dục, Trung tâm Công nghệ Ứng dụng Đặc biệt tại Hoa Kỳ (CAST) đã xây dựng một tập hợp các nguyên tắc để thiết kế chương trình dạy học mang đến cơ hội học tập như nhau cho mọi cá nhân [2].

Khung UDL lần đầu tiên được định nghĩa bởi David H. Rose, Ed.D. của Trường Đại học

Giáo dục Harvard và Trung tâm Công nghệ Đặc biệt Ứng dụng (CAST) vào những năm 1990, kêu gọi tạo ra một chương trình giảng dạy ngay từ đầu, trong đó cung cấp: (1) Nhiều phương tiện trình bày khác nhau giúp người học dễ dàng tiếp thu thông tin và kiến thức; (2) Nhiều phương tiện biểu đạt giúp người học các lựa chọn thay thế để chứng minh những gì họ biết; (3) Nhiều phương tiện tương tác để khai thác sở thích của trẻ, tạo ra những thách thức phù hợp thúc đẩy trẻ học tập [2].

Thiết kế phổ quát cho việc học là các *hướng dẫn tiếp cận* linh hoạt có thể được tùy chỉnh cho từng nhu cầu cá nhân. Phương pháp này sẽ giúp GV có thể thiết kế môi trường và các hoạt động giáo dục có thể đáp ứng nhu cầu của toàn bộ trẻ trong lớp với những mức độ phát triển, khả năng, sở thích đa dạng. Chính vì vậy UDL rất phù hợp và có ý nghĩa trong các lớp học có trẻ khuyết tật [10], [11].

Hướng dẫn UDL 3.0 (2024) là phiên bản chỉnh sửa lần thứ 5 nhằm đáp ứng những nhu cầu thực tế và hướng đến mục tiêu là một nguồn lực để *hướng dẫn thiết kế môi trường và trải nghiệm học tập giúp giảm rào cản, tôn vinh và đánh giá cao tất cả mọi trẻ* (người học). UDL thực sự là một khung hướng dẫn thiết kế dạy học rất hữu ích với 3 nguyên tắc cơ bản. 3 nguyên tắc đó là: thiết kế đa dạng cách trình bày thông tin, thiết kế đa dạng các hình thức tham gia và thiết kế đa dạng cách thức thể hiện và hành động.

Khi thực hiện các hoạt động giáo dục, giáo viên cần thiết kế nhiều cách thức khác nhau để trình bày, giới thiệu thông tin và cung cấp nội dung giáo dục đa dạng, giúp trẻ dễ dàng tiếp nhận các nội dung học tập. Để thiết kế đa dạng các cách thức trình bày thông tin, giáo viên mầm non có thể cung cấp thông tin qua lời nói, âm thanh, hình ảnh, hành động,... Nội dung đưa đến cho trẻ có thể được cung cấp qua các thiết bị ghi âm, ghi hình...

Nguyên tắc thiết kế đa dạng cách thể hiện và hành động, GV biết cách thiết kế và tổ chức các hoạt động đa dạng, giúp trẻ ở mọi mức độ và với những khả năng và sở thích khác nhau có thể thể hiện những điều mình học được một cách dễ dàng và có phương tiện hành động phù hợp với khả năng của mình. Trẻ có thể phản hồi bằng lời hay bằng cử chỉ, điệu bộ hoặc có thể đưa thẻ tranh, hoặc có thể sử dụng phần mềm hỗ trợ giao tiếp... Giáo viên được khuyến khích chấp nhận các mức độ và hình thức thể hiện của trẻ.

Bằng việc thiết kế đa dạng các hình thức tham gia, giáo viên có thể tạo ra các cơ hội khác nhau để kích thích và duy trì hứng thú của trẻ khi tham gia vào các hoạt động ở trường. Nguyên tắc này dựa trên nền tảng sự khác biệt đa dạng của từng trẻ em có động lực khác nhau để tham gia vào hoạt động bao gồm cả động lực bên trong và động lực bên ngoài. Tổ chức hoạt động giáo dục theo UDL tạo được các động lực để trẻ hứng thú, chủ động tham gia vào các hoạt động học một cách có ý nghĩa.

Các nghiên cứu đã chỉ ra những lợi ích của UDL đối với việc triển khai giáo dục hòa nhập. Trước hết, UDL thúc đẩy *tính hòa nhập* bằng việc đảm bảo mọi trẻ đều có thể tiếp cận với những trải nghiệm học tập có ý nghĩa. UDL giúp giáo viên cá nhân hóa hướng dẫn để đáp ứng nhu cầu riêng biệt của từng trẻ. Bằng cách thiết kế nhiều phương tiện trình bày, tương tác và thể hiện, giáo viên có thể hỗ trợ tốt hơn cho trẻ có nhiều khả năng, hoàn cảnh và mức độ học tập khác nhau. Thứ 2, UDL *tăng cường khả năng tiếp cận với cơ hội học tập và phát triển cho tất cả trẻ em*. UDL nhấn mạnh tầm quan trọng của việc thiết kế tài liệu và môi trường học tập mà mọi trẻ, bao gồm cả trẻ khuyết tật đều có thể tiếp cận. Thứ 3, UDL *thúc đẩy sự công bằng* bằng cách giải quyết các nhu cầu đa dạng của trẻ, thiết kế các hỗ trợ và điều chỉnh phù hợp khi cần thiết. UDL nhận ra rằng công bằng không có nghĩa là đối xử với tất cả trẻ như nhau mà là thiết kế cho mỗi trẻ những gì trẻ cần để thành công. Thứ tư, UDL *tăng cường sự tham gia và động lực* của trẻ. Bằng cách trình bày thông tin ở nhiều dạng khác nhau và cho phép trẻ lựa chọn cách tham gia vào tài liệu kết hợp các yếu tố tương tác và sắp xếp các nhiệm vụ học tập theo sở thích và nhu cầu của trẻ, UDL thúc đẩy động lực nội tại và học tập tích cực. Khi trẻ tích cực tham gia học tập, các em có nhiều khả năng ghi nhớ thông tin, phát triển các kỹ năng tư duy phân biện và đạt được thành công

trong học tập. Thứ năm, UDL *giúp phát huy thế mạnh* của trẻ và giảm các hành vi không phù hợp. UDL đã đưa ra nguyên tắc thiết kế các lựa chọn thúc đẩy trẻ linh hoạt, thể hiện và tham gia. Cuối cùng, UDL giúp *giảm sự kỳ thị* bằng cách áp dụng nhiều cách thức học tập khác nhau trong một lớp học, UDL giúp loại bỏ cảm giác chỉ có một số cách thức học tập nhất định hoặc cách thức học tập đặc biệt [2], [10], [11].

Tóm lại, UDL là *một phương pháp thiết kế dạy học cung cấp cho tất cả trẻ em cơ hội bình đẳng để học tập trong môi trường hòa nhập thông qua các phương pháp tiếp cận linh hoạt*. UDL chính là các phương pháp thiết kế tập trung vào việc cung cấp cơ hội tiếp cận học tập cho tất cả trẻ em và đem lại cơ hội giáo dục chất lượng cao cho trẻ khuyết tật.

2.2. Ứng dụng UDL để lập kế hoạch giáo dục trong trường mầm non

Johnna Darragh (2007) đã đưa ra khuôn khổ thiết kế phổ quát cho giáo dục mầm non. Mục tiêu của khuôn khổ này là tổng hợp các phương pháp hay nhất trong lĩnh vực giáo dục mầm non và giáo dục đặc biệt, cung cấp một khung hướng dẫn để hỗ trợ quyền tiếp cận và công bằng cho tất cả trẻ em [5].

Sử dụng khung UDL để lập kế hoạch hỗ trợ tất cả trẻ em trong chương trình giáo dục mầm non là một hoạt động có chủ đích. Giáo viên có thể lập kế hoạch dựa trên các mốc phát triển của trẻ em sử dụng dữ liệu và thông tin về nhu cầu của từng trẻ như hướng dẫn dưới đây để đảm bảo các mục tiêu và hoạt động mình đưa ra có thể thực thi trong lớp mầm non.

Hành động của giáo viên		Các nhu cầu của trẻ
Tham khảo tiêu chuẩn phát triển và mục tiêu trong chương trình GDMN để biết trình tự phát triển kỹ năng và ý tưởng lập kế hoạch bài học và hỗ trợ.		Kế hoạch giáo dục cá nhân (IEP) sẽ bao gồm thông tin liên quan đến điểm mạnh học tập cụ thể, sở thích và hỗ trợ cho trẻ khuyết tật.
Bắt đầu với các chiến lược phổ biến và ít can thiệp nhất, tập trung vào các hỗ trợ trong môi trường tự nhiên.		Trẻ em học các kỹ năng trong từng lĩnh vực thông qua các hoạt động và thói quen hàng ngày
Phối hợp với đồng nghiệp và gia đình trẻ		Trẻ em cần sự nhất quán, giao tiếp và hỗ trợ giữa trường học và gia đình.
Kết hợp lời khen ngợi, phản hồi thường xuyên và cụ thể liên quan đến sự tham gia của trẻ.		Trẻ em cần phản hồi cụ thể và tích cực để phát triển và tăng trưởng.
Cung cấp những lựa chọn liên quan đến các hình thức trả lời và hoạt động ưa thích qua các bài học hàng ngày.		Hầu hết trẻ em học thông qua thực hành trải nghiệm. Cung cấp các cơ hội thực hành.
Quan sát và theo dõi sự tiến bộ của trẻ trong suốt thời gian chơi.		Trẻ thực hành các kỹ năng mới thông qua chơi.

Giáo viên có thể áp dụng UDL để lập kế hoạch tổ chức hoạt động cho trẻ ở trường mầm non theo các bước sau:

Bước 1: Xác định mục tiêu cho một hoạt động giáo dục

- Xác định rõ các mục tiêu của hoạt động giáo dục/hoạt động một cách đơn giản, phù hợp với đặc điểm của lớp mầm non hoà nhập và điều kiện thực tiễn.
- Nêu bật và giải thích cụ thể để tất cả trẻ em trong lớp MN hoà nhập hiểu được các mục tiêu của hoạt động giáo dục đó.

- Khuyến khích và hỗ trợ trẻ có thể đưa ra mục tiêu phù hợp với đặc điểm của chính mình trong mỗi hoạt động giáo dục.

Bước 2: Xem xét các rào cản và nhu cầu đa dạng của trẻ

Sau khi đã xác định các mục tiêu hoạt động giáo dục, GV cần xem xét đến các rào cản có thể làm ảnh hưởng đến việc trẻ đạt được các mục tiêu đã đề ra.

Giáo viên cần trả lời câu hỏi: Khi tổ chức hoạt động này, điều gì sẽ tạo ra rào cản cho mỗi trẻ trong lớp? Tôi có thể cung cấp những hỗ trợ nào để giảm thiểu các rào cản và giải quyết sự đa dạng của mỗi trẻ khi tham gia vào hoạt động?

Bước 3: Phát triển các đánh giá cho từng mục tiêu

Khi xây dựng các đánh giá, hãy cân nhắc xem có thể sử dụng hướng dẫn UDL nào để giảm bớt rào cản và giải quyết sự khác biệt của mỗi trẻ được xác định ở bước 2.

Đưa ra các chỉ dẫn cụ thể để theo dõi và đánh giá được sự tham gia, sự tiến bộ của từng trẻ trong lớp hoà nhập.

Bảng kiểm tra để đánh giá hoạt động giáo dục dựa trên khung hướng dẫn UDL

Tham gia	Trình bày	Thể hiện và hành động
- Đảm bảo môi trường dễ tiếp cận. - Kết hợp kiến thức trước đó vào tình huống mới - Cung cấp đa dạng các hoạt động học tập - Cung cấp các lựa chọn cho các sở thích, nhu cầu, văn hóa và sự quan tâm khác nhau. - Tạo sự tương tác xã hội - Dạy các kỹ năng ứng phó, tự quản lý	- Cung cấp các lựa chọn để chơi tương tác - Cung cấp các hoạt động học tập sử dụng các loại học liệu khác nhau - Tham gia bằng nhiều phương thức khác nhau (vận động, lời nói, thực hành, thị giác). - Duy trì các tương tác xã hội tích cực. - Cung cấp hướng dẫn cho trẻ. - Tạo điều kiện cho sự kiên trì và nỗ lực bền bỉ. - Đưa ra phản hồi và lời khen cụ thể.	- Sử dụng nhiều phương pháp phản hồi khác nhau. - Kết hợp quan sát trong nhiều bối cảnh khác nhau. - Thu thập dữ liệu để theo dõi tiến độ. - Tối ưu hóa quyền truy cập vào các công cụ và công nghệ. - Hỗ trợ trẻ đạt mục tiêu. - Hướng dẫn trẻ em lập kế hoạch và hoàn thành các hoạt động

Bước 4: Phát triển phương pháp và tích hợp các tài liệu linh hoạt

Dựa trên các hướng dẫn cụ thể của UDL thì giáo viên có thể xác định và lựa chọn các phương pháp và phương tiện giáo dục cụ thể để giảm thiểu các rào cản và đảm bảo đáp ứng sự khác biệt về phong cách giáo dục của mỗi trẻ trong lớp hoà nhập. Các phương pháp và phương tiện giáo dục phải đảm bảo tính đa dạng và linh hoạt, khuyến khích sự tham gia tối đa của tất cả trẻ trong lớp và giúp các em đạt được mục tiêu hoạt động giáo dục đã đưa ra. Trong khi phát triển các phương pháp và tài liệu, hãy cân nhắc xem có thể sử dụng hướng dẫn UDL nào để giảm rào cản và giải quyết sự khác biệt và nhu cầu của trẻ được xác định trong bước 2).

2.3. Nghiên cứu thăm dò và kết quả

Nhằm kiểm tra tính khả thi của việc ứng dụng UDL trong giáo dục mầm non tại Việt Nam, một nghiên cứu thăm dò đã được tiến hành trong vòng 2 tuần tại một trường mầm non công lập. Tiến trình áp dụng UDL trong xây dựng kế hoạch giáo dục đáp ứng nhu cầu đa dạng của trẻ em được thực hiện theo mô hình sau:

1. Ban giám hiệu

2. Trưởng khối

3. Giáo viên cốt cán

Bước 1. Nhóm nghiên cứu sẽ hỏi ý kiến và trao đổi kế hoạch thực nghiệm với hiệu trưởng. Hiệu trưởng sẽ trao đổi với ban lãnh đạo nhà trường và tập thể giáo viên.

Bước 2. Ban giám hiệu nhà trường hướng dẫn và triển khai xuống các trường khối.

Bước 3. Các trường khối triển khai và hướng dẫn cho một nhóm gồm giáo viên tham gia nghiên cứu.

Bước 4. Các giáo viên tham gia sẽ nghiên cứu tài liệu và xây dựng kế hoạch tổ chức hoạt động theo UDL. Các cuộc thảo luận, trao đổi chuyên môn được diễn ra thường xuyên để đảm bảo những vấn đề cơ bản của khung UDL được các giáo viên tiếp thu đúng và đầy đủ, đồng thời đảm bảo quá trình xây dựng kế hoạch giáo dục theo UDL được diễn ra thuận lợi. Bảng kiểm tra các hoạt động theo UDL cũng được cung cấp cho các giáo viên để họ có thể tự kiểm tra.

Các giáo viên tham gia xây dựng và thực hiện kế hoạch giáo dục theo UDL đều cảm thấy thoải mái và hứng thú với cách tiếp cận này. Trong vòng 1-2 tuần, nhóm giáo viên đã hoàn thành 8 kế hoạch tổ chức hoạt động giáo dục ở các lĩnh vực khác nhau (02 giáo dục thể chất, 02 giáo dục thẩm mỹ và tình cảm - xã hội, 02 phát triển nhận thức, 02 phát triển ngôn ngữ). Qua phân tích các kế hoạch của giáo viên xây dựng cho thấy, các kế hoạch đã thể hiện khá rõ ràng các nguyên tắc của UDL. Trong các kế hoạch, giáo viên đã đưa ra các mục tiêu nhiều cấp độ, chuẩn bị đa dạng các phương tiện, học liệu và đa dạng các hoạt động và hình thức tham gia. Giáo viên đã tìm hiểu kỹ lưỡng hơn khả năng, nhu cầu của trẻ trong lớp để đưa ra các mục tiêu ở các cấp độ khác nhau và các hoạt động đa dạng với các hình thức trình bày, thể hiện, tham gia khác nhau. Kế hoạch tổ chức hoạt động đã tiếp cận theo UDL với những đặc điểm sau:

- Thiết kế đa dạng các hình thức trình bày nội dung (ví dụ sử dụng video ngắn giới thiệu các loại cá bơi trong nước, dùng lời nói giải thích, tranh ảnh).

- Thiết kế đa dạng hình thức tham gia: giáo viên cung cấp và khuyến khích trẻ tham gia hoạt động ở các mức độ và hình thức khác nhau như vẽ, tô màu, hoặc trẻ có thể sử dụng bảng vẽ kỹ thuật số trên máy tính hoặc bảng trắng để phát triển ý tưởng theo cách riêng.

- Thiết kế đa dạng hình thức thể hiện và hành động; Trẻ có thể dùng nhiều cách để chia sẻ về sản phẩm như kể chuyện, trình bày miệng hoặc dùng bức tranh để giải thích.

Dưới đây là một ví dụ minh họa kế hoạch tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non theo UDL – kết quả thực nghiệm thăm dò áp dụng UDL trong giáo dục mầm non tại Việt Nam.

Kế hoạch tổ chức hoạt động tạo hình theo UDL

Chủ đề: Động vật

Đề tài: Vẽ các con vật bằng bàn tay

Độ tuổi: Lớp 5 – 6 tuổi

Thời gian: 25 – 30 phút

I: Mục đích yêu cầu:

- Trẻ nhận biết đặc điểm một số con vật và cách thức vẽ các con vật bằng bàn tay.
- Trẻ giải thích được cách tạo hình các con vật yêu thích bằng tay và giải thích bố cục trong bức tranh
- Trẻ nhận xét về tác phẩm của mình và của bạn
- Trẻ bắt chước vẽ các con vật bằng tay

- Trẻ tự vẽ các con vật yêu thích bằng bàn tay
- Trẻ bắt chước và tự vẽ thêm các chi tiết cho tác phẩm của mình
- Trẻ tiếp thu và đáp ứng các yêu cầu, hướng dẫn của cô và các bạn
- Trẻ thích thú với hoạt động, yêu quý sản phẩm mình tạo ra.

II: Chuẩn bị:

Đồ dùng của cô:

- Máy vi tính
- Tranh vẽ mẫu của cô 3 tranh: (Tranh vẽ về con cá, tranh vẽ con thỏ, tranh con công)
- Băng nhạc có bài hát “ Cá vàng bơi “
- Nhạc không lời bài hát: Gà trống mèo con cún con, đồ bạn, cá vàng bơi....
- Giá trưng bày sản phẩm
- Mỗi trẻ một tờ giấy a4, bút chì, bút màu
- Bàn ghế sắp xếp theo nhóm (4 nhóm)
- Giá trưng bày sản phẩm
- Bảng treo tranh mẫu của cô

Đồ dùng của trẻ

- Giấy A4 có ngày tháng thực hiện và tên đề tài, tên trẻ
- Bút sáp màu mỗi trẻ một hộp
- Bàn ghế đủ cho trẻ ngồi học, sắp xếp hợp lí (Ngồi theo nhóm)

III: Tiến hành:

Hoạt động của cô	Hoạt động của trẻ
1. Ổn định tổ chức gây hứng thú - Cho trẻ hát múa bài “Cá vàng bơi”, - Cô: “Các con ơi, bây giờ chúng mình cùng hát thật vui nào! Hãy vận động tay theo nhạc bài Cá vàng bơi, các con có thể tưởng tượng mình đang là những chú cá bơi lội dưới nước nhé!” Cô: “Ôi, các con múa thật đẹp! Vừa rồi các con đã tạo dáng con gì thế nhỉ? À, đúng rồi, chúng mình đã tạo hình những chú cá. Cá sống ở đâu nhỉ, các con?” Cô: “Các con biết không, bàn tay xinh xắn của chúng mình không chỉ có thể múa mà còn có thể tạo ra những bức tranh thật tuyệt vời nữa đấy! Chúng mình có muốn thử khám phá điều kỳ diệu này không?” 2. Hướng dẫn trẻ hoạt động <u>HD1: Bé khám phá tranh:</u> <i>Ứng dụng UDL:</i> <i>Cung cấp nhiều cách thức tiếp cận thông tin: Trẻ có thể xem tranh hoặc video ngắn về các con vật. Trẻ gặp khó khăn trong việc quan sát có thể cảm nhận tranh bằng cách chạm vào các hình nổi.</i> <i>Hỗ trợ ngôn ngữ và giao tiếp: Đối với trẻ khó khăn trong ngôn ngữ, cô có thể cung cấp thẻ hình ảnh minh họa các bước vẽ con cá để trẻ dễ hình dung.</i>	(Trẻ hát và múa) UDL: <i>Trẻ có thể tham gia hoạt động hát và múa bằng cách vận động toàn thân hoặc chỉ vận động tay (tùy thuộc vào khả năng vận động của trẻ).</i> Trẻ trả lời Trẻ gặp khó khăn trong việc quan sát có thể cảm nhận tranh bằng cách chạm vào các hình nổi.

* Tranh 1: Vẽ con cá Cô: “Bây giờ, cô có một bức tranh vẽ con cá từ bàn tay. Các con thử nhìn xem, cô đã vẽ con cá như thế nào nhỉ?” Bằng cách nào để cô vẽ được con cá? + Các con có nhận xét gì về bức tranh? + Bằng cách nào để cô vẽ được con cá? (Cô đặt bàn tay lên giấy dùng bút vẽ con cá theo hình bàn tay bằng những nét cong nối liền nhau, vẽ mắt cá bằng nét cong tròn, vẽ mang cá bằng nét cong, vẽ miệng cá bằng hai nét cong nhỏ...) + Cô gọi 2 - 3 trẻ trả lời - Cô khái quát lại: Để vẽ được con cá từ bàn tay, các con đặt bàn tay của mình lên mặt tờ giấy, dùng bút vẽ từ bên trái theo hình bàn tay bằng những nét cong liền nhau, sau đó các con vẽ thêm các chi tiết như mắt,, miệng cho cá, vẽ thêm các hình ảnh phụ cho bức tranh thêm sinh động hơn - Cô gợi ý thêm cho trẻ một số cách tạo hình con cá từ bàn tay (Cá bơi ngang, bơi lên, bơi xuống...) Các con thấy có dễ không nào? Chúng mình thử đoán xem, ngoài con cá, cô còn có thể tạo hình con vật gì từ bàn tay nữa?” “Rất tuyệt! Cô tin là các con sẽ có nhiều ý tưởng sáng tạo hơn cô. Mỗi bức tranh là một câu chuyện mà các con tự kể. Ai sẵn sàng để sáng tạo nào?” * Tranh 2: Vẽ con thỏ + Để vẽ được con thỏ cô đã tạo hình bàn tay và vẽ như thế nào? (Cô đặt bàn tay lên giấy , xòe 2 ngón tay, 3 ngón còn lại nắm chặt dùng bút vẽ theo hình bàn tay bằng những nét cong nối liền nhau, tạo thành hình con thỏ) + Các con có nhận xét gì về bức tranh ? (Bức tranh có nhiều màu sắc, tô đều màu, có nhiều cây hoa rất đẹp) + Gọi 1 -2 trẻ nhắc lại kỹ năng vẽ - Cô khái quát lại: (Cô đặt bàn tay lên giấy, xòe 2 ngón tay dùng bút vẽ theo hình ngón tay bằng những nét cong nối liền nhau, 3 ngón còn lại cô nắm chặt tạo thành đầu con thỏ) * Tranh 3: Vẽ con công + Bằng cách nào cô vẽ được con công? - Gọi một vài trẻ trả lời (Cô rộng bàn tay Sau đó cô vẽ con công sên bằng nét cong tròn theo hình bàn tay, từ ngón cái cô tạo hình đầu con công sau đó cô trang trí thêm họa tiết) * Cô hỏi ý tưởng của trẻ: Con định vẽ con gì ? Để vẽ được con vật đó thì con tạo hình bàn tay như thế nào? Con sẽ vẽ bằng nào? - Cô định hướng thêm cho trẻ về cách tạo hình bằng bàn tay, cách cầm bút để vẽ theo hình đó bằng những nét cong nối liền nhau, nét cong tròn, nét thẳng và được bắt đầu từ bên trái, từ trên xuống dưới. + Gợi ý thêm về cách tô màu và vẽ thêm các chi tiết phụ trong bức tranh, cách bố cục tranh hợp lí * Cho trẻ đọc bài đồng dao “ về con vật” và về bàn để thực hiện	Đối với trẻ khó khăn trong ngôn ngữ, cô có thể cung cấp thẻ hình ảnh minh họa các bước vẽ con cá để trẻ dễ hình dung. (Trẻ trả lời theo khả năng) (Cô đặt bàn tay lên giấy dùng bút vẽ con cá theo hình bàn tay bằng những nét cong nối liền nhau, vẽ mắt cá bằng nét cong tròn, vẽ mang cá bằng nét cong, vẽ miệng cá bằng hai nét cong nhỏ...) (Trẻ trả lời bằng lời nói hoặc hành động)
---	--

HD2: Tổ chức cho trẻ vẽ - Đa dạng hóa công cụ và tài liệu: Cung cấp cho trẻ các loại công cụ khác nhau như bút vẽ, bút màu, phấn màu, hoặc thậm chí là bảng vẽ kỹ thuật số để hỗ trợ trẻ với nhu cầu học tập đặc biệt. “Bây giờ các nhóm sẽ chọn con vật mình yêu thích nhé. Cô rất mong chờ xem những bức tranh sinh động của các con!” Cô cho Trẻ vẽ 4 nhóm thực hiện, trong quá trình trẻ vẽ cô mở nhạc nhẹ nhàng cho trẻ nghe (Cô đi quanh quan sát, động viên) Cô: “Con vẽ rất cẩn thận đấy, cô rất thích cách con thêm chi tiết vào bức tranh! Con có muốn thử tô màu thêm để làm bức tranh nổi bật hơn không?” Cô bao quát các nhóm và động viên, gợi ý định hướng thêm cho trẻ về cách vẽ, cách tô màu và bố cục bức tranh. Wow, các bạn đang làm việc chăm chỉ! Cô thấy mỗi bức tranh đều thật độc đáo. Các con biết không, mỗi bức vẽ là một tác phẩm nghệ thuật mang dấu ấn của riêng mình đấy!” * Trong quá trình trẻ thực hiện cô mở nhạc không lời các bài hát: (Cá vàng bơi, gà trống mèo con cún con, đồ bạn) nhẹ nhàng cho trẻ nghe để tạo cho trẻ sự thoải mái trong khi thực hiện HD3: Tổ chức đánh giá sản phẩm của trẻ Hỗ trợ giao tiếp phi ngôn ngữ: Cô có thể chuẩn bị thẻ từ và hình ảnh biểu đạt cảm xúc như “thích”, “sáng tạo”, “đẹp” để trẻ có thể chọn và sử dụng khi nhận xét tranh của bạn. Bây giờ chúng mình cùng đứng lên trưng bày những bức tranh tuyệt vời nào. Các con thấy mình thích bức tranh nào nhất? Vì sao con lại thích bức tranh đó?” “Con đã có ý tưởng thật độc đáo khi vẽ con thỏ với đôi tai dài và chiếc đuôi tròn. Con có thể kể thêm cho các bạn về ý tưởng vẽ của mình không?” “Tất cả các bức tranh của các con đều rất sáng tạo. Cô tự hào về các con đã cố gắng và làm việc rất chăm chỉ hôm nay!” + Động viên khuyến khích trẻ và chuyển hoạt động 3. Kết thúc Cô có thể tóm tắt buổi học bằng cách cho trẻ vẽ thêm một con vật khác trên bảng vẽ điện tử, hoặc cho trẻ thực hành bằng cách kể lại câu chuyện liên quan đến con vật. Cô nhận xét, tuyên dương trẻ. Duy trì hứng thú cho trẻ: Cảm ơn các con đã tham gia vẽ thật nhiệt tình. Mỗi bức tranh là một câu chuyện tuyệt đẹp về tình yêu thương động vật. Chúng mình sẽ cùng nhau giữ mãi tình yêu này nhé!” <i>Ứng dụng UDL: Cho trẻ phản hồi bằng nhiều hình thức dựa trên khả năng và sở thích (vẽ, kể). GV động viên, khen ngợi để duy trì hứng thú của trẻ.</i>	<i>Ứng dụng UDL: Tùy chọn phương thức biểu đạt: Trẻ có thể vẽ trực tiếp lên giấy hoặc sử dụng bảng vẽ kỹ thuật số để sáng tạo con vật mà mình yêu thích. Trẻ gặp khó khăn trong cầm bút có thể sử dụng khuôn vẽ để vẽ hình bàn tay.</i> <i>UDL - Tùy chọn cách trình bày: Trẻ có thể giới thiệu về bức tranh của mình bằng cách nói miệng, sử dụng hình ảnh minh họa, hoặc nhờ cô giáo giúp mô tả.</i>
--	--

3. Kết luận

Trong suốt thập kỉ qua, thiết kế phổ quát cho việc học (UDL) đã được áp dụng và chứng minh tính hữu dụng và hiệu quả của mình trên nhiều quốc gia. Với ba nguyên tắc cốt lõi là đa dạng hình thức trình bày nội dung, đa dạng cách tham gia, đa dạng cách thức thể hiện và hành động, khung hướng dẫn UDL đã giúp giáo viên các cấp có thể dễ dàng thiết kế các kế hoạch, giáo án và tổ chức các hoạt động hiệu quả đem đến cơ hội học tập cho tất cả trẻ em, dù có khuyết tật hay không. Với cách tiếp cận UDL, giáo viên sẽ thực hiện giáo dục hòa nhập một cách dễ dàng và hiệu quả hơn.

Để xây dựng kế hoạch tổ chức hoạt động cho trẻ mầm non, giáo viên nên thực hiện theo các bước: (1) Xác định mục tiêu cho hoạt động; (2) Xem xét các rào cản tiềm tàng và nhu cầu đa dạng của trẻ trong lớp; (3) Xây dựng các đánh giá cho từng mục tiêu; (4) Phát triển các phương pháp và tích hợp các học liệu. Với quy trình này, giáo viên mầm non dễ dàng xây dựng một kế hoạch tổ chức hoạt động cho trẻ theo UDL. Kết quả thăm dò đưa UDL xuống trường mầm non đã cho thấy quy trình ứng dụng UDL phù hợp thực tế và giúp giáo viên có thể thiết kế kế hoạch hoạt động giáo dục đáp ứng nhu cầu đa dạng của tất cả trẻ em một cách dễ dàng. Các trường mầm non nên sử dụng khung UDL trong thiết kế kế hoạch, hoạt động, môi trường để đảm bảo sự công bằng và bình đẳng trong chăm sóc, giáo dục cho tất cả trẻ em. Các nghiên cứu ứng dụng UDL trong giáo dục mầm non nên được triển khai rộng rãi hơn để cung cấp cơ sở khoa học cho việc thực hành ứng dụng UDL vào giáo dục hòa nhập cấp mầm non.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Global Education Monitoring Report Team (2020). *Inclusive education: Children with disabilities*. UNESCO
- [2] Center for Applied Special Technologies (CAST, 2018). About UDL. <http://www.cast.org/udl/>
- [3] Coogler CG, Storie S & Rahn NL, (2022). A framework for promoting access, increasing participation, and providing support in early childhood classrooms. *Early Childhood Education Journal*, 50, 867-877. <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01200-6>
- [4] Technical Assistance and Training System (TATS) — <http://www.tats.ucf.edu>
- [5] Johnna Darragh (2007). Universal Design for Early Childhood Education: Ensuring Access and Equity for All. *Early Childhood Education Journal*, Vol. 35, No. 2, October 2007.
- [6] Gauvreau AN, Lohmann MJ & Hovey KA, (2023). Circle is for everyone: Using UDL to promote inclusion during circle times. *Young Exceptional Children*, 26(1), 3-15.
- [7] Lohmann MJ, Hovey KA & Gauvreau AN, (2023). Universal Design for Learning (UDL) in Inclusive Preschool Science Classrooms. *Journal of Science Education for Students with Disabilities*, 26(1), 1-12.
- [8] NTC Hương, PT Trang, BTH Vân & NH Yến, (2022). Thiết kế phổ dụng trong học tập: giải pháp thực hiện giáo dục hòa nhập cho trẻ khuyết tật. *Tạp chí Giáo dục*, 22(10), 29-34.
- [9] Mace RL, Hardie GJ & Place JP, (1996). Accessible environments: Toward universal design. Raleigh: North Carolina State University. http://www.design.ncsu.edu/cud/pubs_p/pud.htm
- [10] Johnstone CJ, (2003). *Improving the validity of large-scale tests: Universal design and student performance* (Tech. Rep. No. 37). Minneapolis, MN: National Center on Educational Outcomes.
- [11] Thompson, S. J., Johnstone, C. J., & Thurlow, M. L. (2002). *Universal Design Applied to Large Scale Assessments*. Synthesis Report.